

Obowiązki pracodawców w ochronie danych osobowych - ZFSS - PKZP

Prof. dr hab. Arkadiusz Sobczyk

Przedmiot szkolenia

Przetwarzanie danych osobowych przez pracodawców w związku z działalnością:

- zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (ZFŚS),
- pracowniczych kas zapomogowo pożyczkowych (PKZP).

Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych

- **publiczny** fundusz celowy,
- administrowany przez jednostkę **prywatną**,
- realizuje w sposób rozproszony **politykę społeczną państwa**,
- powstaje **z obowiązkowych danin** publicznych w przypadku przedsiębiorców, lub ze **środków budżetowych** w sektorze publicznym.

Socjalny charakter ZFŚS

Środki zgromadzone na koncie (subkoncie) funduszu nie są własnością pracodawcy:

- prawny obowiązek dokonywania odpisów środków na fundusz oraz administrowanie nimi,
- znaczenie związków zawodowych,
- brak możliwości samodzielnego korzystania ze środków,
- likwidacja, transfer, upadłość funduszu – środki przeznaczone na działalność społeczną.

Usługi a świadczenia społeczne

- Usługi społeczne - skierowane na grupę osób, nie przysparzają środków finansowych
 - znikomy zakres przetwarzania danych osobowych.
- Świadczenia socjalne lub ulgowe usługi społeczne – skierowane na zaspokajanie potrzeb socjalnych konkretnych osób
 - konieczność przetwarzania danych osobowych (zbiorów danych) na podstawie RODO.

Zasada minimalizacji danych

Przetwarzanie danych/zbiorów danych osobowych - kryteria:

- adekwatności,
 - stosowności,
 - celowości,
- tylko takie dane, które są niezbędne do podjęcia decyzji.

Zasada minimalizacji danych

Archiwizacja danych:

- brak wymogu ustawowego;
- zasada rozliczalności środków funduszu;
 - ograniczony zakres archiwizacji (oświadczenia pracowników, protokoły dot. podjęcia decyzji);
- problem: roszczenia dot. decyzji odmownych
 - brak pełnej uznaniowości, publicznoprawny charakter - możliwość roszczeń - **archiwizacja wskazana.**

Zasada ograniczania danych

Nakaz usuwania danych zbędnych dla realizacji celów

- działalność socjalna (społeczna);
- pracodawca = płatnik danin publicznych:
 - przechowywanie danych do 5 lat;
- problem: ochrona przed roszczeniem związków zawodowych
 - SN: przedawnienie - 3 lata
 - publicznoprawny charakter? (brak przedawnienia)

Administrator danych osobowych

- Pracodawca - administrator funduszu
 - administrator danych osobowych.
- Komisja socjalna – powołana z woli pracodawcy
 - podmiot przetwarzający dane na podstawie upoważnień.
- Związki zawodowe – problem: zakres współdecydowania
 - zgody indywidualne?
 - ✓ współadministrator danych osobowych?
 - zgoda generalna na przyznawanie świadczeń

Podstawa przetwarzania danych osobowych

Art. 6 ust.1 RODO:

Przetwarzanie jest zgodne z prawem (...) gdy:

*e) jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w **interesie publicznym** lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi.*

- Pracodawca przetwarza dane na podstawie przepisów prawa, a nie zgody osób, których dane dotyczą.

Przetwarzanie danych szczególnych

- Art. 9 RODO – zakaz przetwarzania danych szczególnych (np. dot. zdrowia).
- Wyjątki w przypadku ZFŚS:
 - na podstawie zgody;
 - obowiązki z zakresu polityki społecznej lub ochrony socjalnej w przypadku, w którym regulamin funduszu przewiduje świadczenia z tego zakresu;
 - niezbędna ochrona żywotnych interesów osoby, która jest fizycznie lub prawnie niezdolna do wyrażenia zgody.

Obowiązek informacyjny - wnioskodawca

- Art. 13 RODO – obowiązki informacyjne wobec wnioskodawcy:
 - wyjątek: osoba dysponuje już informacjami co do zasad przetwarzania danych.
- Problem: informowanie indywidualne?
 - informacje mogą być udostępnione w Regulaminie ZFŚS.

Pozyskiwanie danych osobowych o innych osobach niż wnioskodawca

- Art. 14 RODO – obowiązki informacyjne wobec osoby niebędącej wnioskodawcą.
- Wyjątki:
 - regulamin ZFŚS?
 - „niewspółmiernie duży wysiłek”, „uniemożliwienie lub poważne utrudnienie realizacji przetwarzania”;
 - Art.4 u.o.d.o. – „znaczące utrudnienie” realizacji zadania publicznego i celów z art. 23 RODO.

Prawo dostępu do danych osobowych

- Art. 15 RODO – prawo dostępu do danych osobowych.
- Wyjątek:
 - Art. 5 ust. 2 u.o.d.o: (...) wykonanie obowiązków, o których mowa w art. 15 ust. 1 i 3 RODO wymaga **niewspółmiernie dużego wysiłku** związanego z wyszukaniem danych osobowych, administrator wykonujący **zadanie publiczne** wzywa osobę, której dane dotyczą, do udzielenia informacji pozwalających na wyszukanie tych danych.

Sytuacja prawna poręczycieli

- Problem: podstawa przetwarzania danych:
 - zgoda? skutki cofnięcia: brak możliwości skorzystania z zabezpieczenia pożyczki;
 - *art. 6 ust. 1 pkt f) przetwarzanie **niezbędne** do celów wynikających z prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez administratora lub przez stronę trzecią – test proporcjonalności?*
- Obowiązki informacyjne i prawo dostępu
 - brak wyjątków.

Inspektor ochrony danych

- Art. 37 RODO: konieczność wyznaczenia IOD, gdy przetwarzania dokonują organ lub podmiot publiczny.
 - problem: charakter administratora ZFŚS;
 - art. 9 u.o.d.o. określa organy i podmioty publiczne obowiązane do wyznaczenia inspektora (jednostki sektora finansów publicznych, instytuty badawcze oraz Narodowy Bank Polski) - brak konieczności wyznaczania IOD.

Nowelizacja ustawy o ZFŚS

- Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania RODO z (wersja dnia 14.09.2018 r.) - zmiany w ustawie o ZFŚS dot.:
 - okresu przechowywania danych,
 - formy pozyskiwania danych
 - upoważnienia do przetwarzania danych

Nowelizacja ustawy o ZFŚS

- *Art. 8 ust. 1a.*

*Udostępnienie pracodawcy danych osobowych osób uprawnionych do korzystania z Funduszu, w celu przyznania ulgowej usługi i świadczenia oraz dopłaty z Funduszu i ustalenia ich wysokości, następuje w formie **oświadczenia**. Pracodawca może żądać udokumentowania danych osobowych w zakresie **niezbędnym** do ich potwierdzenia. Potwierdzenie może odbywać się w szczególności na podstawie oświadczeń i zaświadczeń o sytuacji życiowej (w tym zdrowotnej), rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z funduszu.*

Nowelizacja ustawy o ZFŚS

- *1b. Do przetwarzania danych osobowych dotyczących zdrowia, o których mowa w art. 9 ust. 1 RODO, mogą być dopuszczone wyłącznie osoby posiadające **pisemne upoważnienie** do przetwarzania takich danych wydane przez pracodawcę. Osoby dopuszczone do przetwarzania takich danych są obowiązane do zachowania ich w tajemnicy.*

Nowelizacja ustawy o ZFŚS

- *ust. 1c. Pracodawca przetwarza dane osobowe, o których mowa w ust. 1a, **przez okres niezbędny** do przyznania ulgowej usługi i świadczenia, dopłaty z Funduszu oraz ustalenia ich wysokości, a także przez okres niezbędny do dochodzenia praw lub roszczeń.*
- *ust. 1d. Pracodawca dokonuje **przeгляdu danych** osobowych, o których mowa w ust. 1a, nie rzadziej niż raz w roku kalendarzowym w celu ustalenia **niezbędności** ich dalszego przechowywania. **Pracodawca usuwa dane osobowe**, których dalsze przechowywanie jest zbędne do realizacji celu określonego w ust. 1a.i 1c.*

Socjalny charakter PKZP

Cele PKZP - udzielanie członkom pomocy materialnej w formie:

- pożyczek długo- i krótkoterminowych
- zapomóg
- w miarę posiadanych środków i na zasadach określonych w statucie.
 - konieczność przetwarzania danych osobowych (zbiorów danych) na podstawie RODO.

PKZP a ZFŚS

- **Podobieństwo:**

- realizacja celu publicznego – te same ułatwienia w zakresie przetwarzania danych.

- **Różnica:**

- ZFŚS = bezosobowa instytucja finansowa,
- PKZP = sformalizowana grupa społeczna, kierowana przez zarząd.

Podstawa przetwarzania danych osobowych

- Art. 6 ust. 1 lit. e RODO: Przetwarzanie uzasadnione ze względu na interes publiczny.
 - brak konieczności uzyskania zgody.
- Art. 9 RODO: Dane szczególne
 - co do zasady konieczność uzyskania zgody.

Obowiązki informacyjne

- Wnioskodawca:
 - Informacje zawarte w statucie PKZP.
- Osoby, których dane zostają przekazane przez wnioskodawców w celu uzasadnienia wniosku:
 - art. 4 u.o.d.o. „znaczące utrudnienie” realizacji zadania publicznego i celów z art. 23 RODO.

Inne ułatwienia

- Ograniczenia w zakresie prawo dostępu – art. 5 ust. 2 u.o.d.o: („niewspółmiernie duży wysiłek” administratora danych osobowych).
- Brak konieczności wyznaczania Inspektora Ochrony Danych Osobowych.

„Zakład pracy” administrator czy procesor?

- Zakład pracy (pracodawca) – obowiązek prawny pomocy PKZP:
 - pracodawca m.in. zapewnia obsługę księgową, dokonuje potrąceń w listach płac, listach wypłat zasiłków chorobowych i wychowawczych – wpisowego, wkładów miesięcznych i pożyczek, przyjmuje wpłaty wnoszone przez emerytów i rencistów oraz osoby przebywające na urloпах wychowawczych, odprowadza wkłady na konto oraz co najmniej raz w roku informuje członków kas o stanie ich wkładów i zadłużeń.

„Zakład pracy” jako administrator

- Umowa pomiędzy PKZP a pracodawcą doprecyzowuje obowiązek prawny – umowa prawa publicznego
 - „udzielenie pomocy” nie „świadczenie usług”;
 - pracodawca odbiorcą i administratorem danych osobowych – ustala cele i sposoby przetwarzania;
 - brak konieczności zawierania umowy o przetwarzanie danych między pracodawcą a PKZP.

Rola związków zawodowych

- Związki zawodowe sprawują społeczny nadzór nad PKZP:
 - kontrola i nadzór – konieczność dostępu do danych;
 - administrator danych osobowych;
 - art. 6 ust. 1 lit. e RODO: *przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi.*

Podsumowanie

- RODO oraz polska ustawa o ochronie danych osobowych stwarza szereg ułatwień w zakresie ochrony danych osobowych ze względu na interes publiczny.
- Zarówno ZFŚS jak i PKZP pełnią rolę publiczną w związku z czym wiele restrykcji związanych z ochroną danych osobowych nie znajduje zastosowania.

Dziękuję za uwagę!

Prof. dr hab. Arkadiusz Sobczyk